

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ИСТОРИЈА

РАЗРЕД: **ОСМИ**

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **2**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **72**

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Усвајање темељних знања из опште и националне историје новог вијека;
- Стицање знања о најзначајнијим догађајима, процесима и личностима политичке, економске и културне историје периода новог вијека;
- Оспособљавање ученика да се самостално служе историјским картама, историјским илустрацијама, графиконима, табелама, историјским подацима у енциклопедијама;
- Његовање и поштовања различитости култура и религија;
- Развијање способности самосталног рада, рада у пару и тимског рад;
- Развијање способности критичког мишљења;
- Оспособљавање ученика да повезују градиво из различитих наставних предмета.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема

Оквирни број часова

1. Европа у новом вијеку (XVI – XVIII вијек)	8
2. Јужнословенски народи под турском, аустријском и млетачком влашћ	15
3. Револуционална грађанска Европа и свијет у XVIII и XIX вијеку	16
4. Јужнословенски народи крајем XVIII и првој половини XIX вијека	25
5. Јужнословенски народи од средине XIX вијека до Берлинског конгреса	8

Исходи учења	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Тема 1: Европа у новом вијеку (XVI – XVIII вијек) (8)		
Ученик може да: <ul style="list-style-type: none">• дефинише који временски период обухвата нови вијек;• наведе основне карактеристике новог вијека;• упореди по сличностима и разликама период средњег и новог вијека;• именује најзначајнија техничка открића;• објасни узроке великих географских открића;	<ul style="list-style-type: none">• Основне одлике новог вијека и позног феудализма.• Велика географска открића.• Развој привреде и друштва.• Хуманизам и ренесанса.• Европске апсолутистичке монархије. <p>ПОЈМОВИ: Нови свијет; капитал; реформација;</p>	<p>Математика, физика:</p> <ul style="list-style-type: none">• познати математичари, физичари, астрономи, (Никола Коперник, Ђордано Бруно, Галилео Галилеи...);• научно-техничка достигнућа. <p>Географија:</p> <ul style="list-style-type: none">• миграције становништва;• колонизација;• откриће новог континента.

<ul style="list-style-type: none"> • наведе имена најзначајнијих морепловаца; • објасни значај Колумбовог и Магелановог путовања; • разликује позитивне и негативне посљедице географских открића; • наведе разлику између занатске и мануфактурне производње; • опише процес организације рада у мануфактурној производњи; • наведе неке од посљедица мануфактурне производње; • дефинише појмове: хуманизам и ренесанса; • наброји најистакнутије представнике хуманизма и ренесансе; • упореди културу средњег вијека са културом хуманизма и ренесансе; • наведе основна обиљежја апсолутистичке монархије; • наброји најзначајније примјере апсолутистичких монархија и њихове владаре. 	<p>протестанска црква; контрареформација; хуманизам и ренесанса; апсолутизам; револуција; буржоазија; поморска трговина; Средоземље; Васко да Гама, Бартоломео Дијаз; Кристофор Колумбо; Индијанци; Америго Веспучи, Фернандо Магелан, колонизација; Маје; Инке; Астеци; мануфактура; капиталистичка производња, профит, најамни радници; буржоаска револуција; Д. Алигијери; Ф. Петрарка; Ђ. Бокачо; Леонардо да Винчи; М. Буонароти; Н. Коперник; Томас Мор; апсолутизам; најамничка војска; финансије, чиновнички апарат.</p>	<p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • архитектура; • сликарство; • вајарство; • познати градитељи, сликари и вајари (Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Рафаело Санти, Тицијан...)
---	--	--

Тема 2: Јужнословенски народи под турском, аустријском и млетачком влашћу (15)

<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • објасни положај хришћанског становништва под османском влашћу; • наведе разлоге преласка хришћана на ислам; • наброји облике отпора хришћанског становништва османској власти; • опише улогу хајдука и ускока; • дефинише појам патријаршије; 	<ul style="list-style-type: none"> • Положај покороног балканског становништва под османском влашћу (облици отпора). • Пећка патријаршија. • Босна и Херцеговина под турском влашћу до краја XVIII вијека. • Ратови хришћанских држава против Османског царства. Велика сеоба Срба • Срби у Хабсбуршкој монархији од XVI до XVIII вијека 	<p>Српски језик:</p> <ul style="list-style-type: none"> • епска народна књижевност; • биографије. <p>Географија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • миграције становништва. <p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • архитектура, вајарство, сликарство; • културно-историјски споменици.
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • објасни улогу, значај и разлоге за укидање Пећке патријаршије; • покаже на карти положај Босанског пашалука; • наведе сједишта пашалука и санцаке који су га чинили; • анализира друштвене и економске карактеристике Босанског пашалука; • препозна улогу Срба у ратовима хришћанских сила против Османског царства; • наведе узроке и правце сеоба Срба; • анализира културни, вјерски и политички положај Срба у Хабсбуршкој монархији; • уочи сличности и разлике у положају Срба на простору Хабсбуршке монархије; • објасни појам унијаћења; • процијени улогу и значај дјелатности Доситеја Обрадовића; • опише развој Дубровачке републике; • наведе специфичности привредних, друштвених и културних прилика Дубровника. 	<ul style="list-style-type: none"> • Срби под млетачком влашћу. Дубровачка република • Срби у Јужној Угарској од краја XVII до краја XVIII вијека <p>ПОЛМОВИ: спахија; кулук; тимар; јањичар; харач; данак у крви, султан; диван; велики везир; везир; паша; беглер-бег; санцак-бег; санцак; кадија; раја; исламизација; читлучење; Бечки рат; Велика сеоба Срба; Арсеније Чарнојевић, Пећка патријаршија; Мехмед-паша Соколовић, Макарије Соколовић, Ферхат–паша Соколовић, капетаније, босански беговат, оцаклук тимари, епархије, Карловачка митрополија, Влашки статuti, привилегије, Д. Обрадовић, паланка, махала; чаршија; џамија; хан; зулум; хајдуци; јатак; ускоци; Војна крајина; Млетачка република; генерални провидур, унијаћење, Дубровник-република.</p>	<p>Православна вјеронаука:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пећка патријаршија, • Карловачка митрополија, • улога православне цркве у очувању националног идентитета. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> • облици државног и друштвеног уређења, људска права;
Тема 3: Револуционарна грађанска Европа и свијет у XVIII и XIX вијеку (16)		
<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише привредне прилике у Европи у XVIII вијеку; • наведе карактеристике друштвених односа у Европи у XVIII вијеку; • препозна улогу просвјетитеља у процесу модернизације држава; • именује основне техничке проналаске који су утицали на појаву индустрије; 	<ul style="list-style-type: none"> • Нови привредни и друштвени односи у западној Европи и свијету у XVIII вијеку. • Индустриска револуција. • Грађанске револуције у Низоземској и Енглеској. • Рат за независност и постанак САД-а. • Француска буржоаска револуција. • Европа и Наполеонови ратови. 	<p>Математика, физика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познати математичари, физичари, научници; • научно-техничка достигнућа. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> • државно и друштвено уређење; • људска права.

<ul style="list-style-type: none"> • опише положај радника у XVIII вијеку; • уочи друштвене супротности које су настале као посљедица индустријске револуције; • опише револуцију у Низоземској; • уочи најзначајније етапе револуције у Енглеској; • објасни узроке и посљедице Рата за независност САД-а; • анализира Декларацију о независности; • опише друштвене и политичке прилике у Француској уочи револуције; • именује идеологе просвјетитељства; • наведе најзначајније догађаје током Француске буржоаске револуције; • објасни циљеве и значај Француске буржоаске револуције; • опише Јакобинску диктатуру; • анализира Декларацију права човјека и грађанина; • опише процес уздизања Наполеона Бонапарте; • објасни карактер и значај Наполеонових ратова; • наведе најзначајније одлуке Бечког конгреса; • уочи разлике у узроцима револуција 1848. године; • упореди циљеве и резултате револуција 1848. године; • наведе облике борбе радничке класе за боље услове живота и рада; • наведе представнике социјалистичких учења; • објасни циљ реформи у Османском царству у XIX вијеку; 	<ul style="list-style-type: none"> • Револуција 1848. у Европи. Раднички и социјалистички покрет. • Реформе Турског царства крајем XVIII и у XIX вијеку. • Међународни односи (уједињење Италије и уједињење Њемачке). • Велике силе и Балкан. <p>ПОЈМОВИ: индустрија; трговина; банкарство; сељаштво; племство; грађанство/буржоазија; просветитељство; технички проналасци; парна машина; пароброд; локомотива; радничка класа; миграције; Низоземска; провинције; Холандија; Виљем Орански; Утрехтска унија; Оливер Кромвел; република; рестаурација; парламентарна монархија; колонија; експлоатација; Конгрес; Џорџ Вашингтон; Декларација о независности; Сједињене Америчке Државе; сталежи; Скупштина; Бастиља; парламентарна монархија; Декларација о правима човјека и грађанина; жирондинци; јакобинци; М. Робеспјер; контрареволуција; диктатура; гилотина; Термидорска реакција; Наполеон Бонапарта; Директоријум; конзул; царство; Европска коалиција; Континентална блокада; „Битка народа“; Бечки конгрес; индустријализација; Друго царство у Француској; Њемачки савез; Пруска; Пијемонт; пролетери; Шарл Фурије; Сен Симон; Роберт Овен; научни социјализам; К. Маркс, Ф. Енгелс; Савез комуниста; Интернационала;</p>	<p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • културно-историјски споменици.
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • утврди узроке неуспјеха реформи; • наведе основне узроке и посљедице грађанског рата у САД-у; • објасни значај уједињења Њемачке и улогу Бизмарка; • објасни значај уједињења Италије и улогу Пијемонта (Камило Кавур); • препозна историјски значај Париске комуне; • дефинише појам Источно питање; • наброји најзначајније етапе у процесу рјешавања Источног питања; • опише улогу балканских народа у рјешавању Источног питања. 	<p>Париска комуна; Селим III; танзимат; неуспјех реформи; САД; плантажна производња; црнци робови; А.Линколн; Пијемонт; К. Кавур; Ђ. Гарибалди; Пруска; Ото фон Бизмарк; Француско-пруски рат; Версај; Источно питање; Берлински конгрес.</p>	
--	---	--

Тема 4: Јужнословенски народи крајем XVIII и у првој половини XIX вијека (25)

<p>Ученик може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • наведе узроке слабљења Османског царства; • опише друштвени и економски положај Срба у Београдском пашалуку; • покаже на карти положај Београдског пашалука у оквиру Османског царства; • објасни појам „дахијске управе“ у Београдском пашалуку; • дефинише узроке и повод за избијање Првог српског устанка; • наброји најзначајније битке у Првом српском устанку; • опише процес формирања устаничке власти и улогу Карађорђа Петровића; • наведе узроке и посљедице слома Првог српског устанка; • процијени значај оснивања Велике школе у Београду; 	<ul style="list-style-type: none"> • Први српски устанак до 1805. године. • Даљи ток Првог српског устанка (1805-1813). • Организација устаничке власти. • Други српски устанак. • Прва владавина Милоша Обреновића. • Вук С. Карацић историограф српске револуције. • Период владавине уставобранитеља. • Стварање државе у Црној Гори. • Босна и Херцеговина крајем XVIII и почетком XIX вијека. • Положај словенских народа у Хабсбуршкој монархији. • Револуција 1848. у Војводини. 	<p>Српски језик:</p> <ul style="list-style-type: none"> • епске народне пјесме. <p>Географија:</p> <ul style="list-style-type: none"> • територија Србије, • територија БиХ, • територија Црне Горе . <p>Православна вјеронаука:</p> <ul style="list-style-type: none"> • устанци Срба и улога цркве у борби за ослобођење, • митрополити и њихов рад. <p>Демократија и људска права:</p> <ul style="list-style-type: none"> • народ и власт, • уставна власт. <p>Ликовна и музичка култура:</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • опише прилике у Србији након слома Првог српског устанка; • препозна узрок избијања Другог српског устанка; • објасни улогу Милоша Обреновића у Другом српском устанку; • упореди по сличностима и разликама владавину Карађорђа и Милоша Обреновића; • наведе у чему је значај Другог српског устанка; • објасни значај дјелатности Вука Караџића као историографа; • опише унутрашњу и спољну политику коју су водили уставобранитељи; • опише прилике у Црној Гори крајем XVIII вијека; • образложи како је дошло до стварања црногорске државе; • дефинише улогу Цетињске митрополије; • опише прилике у Босанском пашалуку; • наведе разлоге за отпор босанског беговата реформама; • објасни културни, вјерски и политички положај словенских народа унутар Хабсбуршке монархије; • објасни циљ, ток и исход револуције 1848. године у Војводини. 	<p>ПОЈМОВИ: реформе у Београдском пашалуку; дахије; сјеча кнезова; Орашац; Ђорђе Петровић Карађорђе; Хафиз-паша; битка на Иванковцу; битка на Мишару; М. Стојковић; П. Добрњац; Кулин капетан; битка код Делиграда; Ичков мир; битка на Чегру; С. Синђелић; Ћеле – кула; Букурешки мир; вожд; Народна скупштина; Правитељствујушчи совјет; попечитељства; Сенат; Д. Обрадовић; Велика школа; Сулејман–паша Скопљак; Хаџи–Продан Глигоријевић; Таково; Милош Обреновић; Марашли Али-паша; Народна канцеларија; хатишериф; берат; аутономија; династија Обреновић; Ђакова буна; Милетина буна; Сретењски устав; Д. Давидовић; Турски устав; историографија; Вук С. Караџић; Српски рјечник; Даница; Михаило Обреновић; уствобранитељи; Александар Карађорђевић; Тома Вучић Перишић; Народна скупштина; Илија Гарашанин; Начертаније; Светоандрејска скупштина; племена; братства; главари; филурија; Општи црногорски збор; Петар I Петровић Његош; Правитељство суда црногорског и брдског; Петар II Петровић Његош; Сенат; Гвардија; Перјаничка гарда; Цетиње; штампарија; беговат; Јанчићева буна; поп Јовичина буна; Хусеин–капетан Градашчевић; Али-паша Ризванбеговић; Смаил–ага Ченгић; црквено–школска аутономија; Матица српска; Илирске провинције; Илирски покрет; Српска Војводина; Мајска скупштина; Стеван Шупљикац.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • сликарство, • први оркестри у Србији, • музичко стваралаштво, • културно-историјски споменици.
--	--	---

Тема 5: Јужнословенски народи од средине XIX вијека до Берлинског конгреса (8)

Ученик може да:

- опише другу владавину кнеза Милоша Обреновића (1858-1860);
- наведе најбитније карактеристике унутрашње и спољне политике Михаила Обреновића;
- наведе посљедице ослободилачких ратова по Србију;
- наведе одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на Србију;
- критички процијени период владавине Милана Обреновића;
- прикаже стање у БиХ у оквиру Османског царства од средине XIX вијека до Берлинског конгреса;
- опише положај сеоског становништва;
- објасни узроке и ток Херцеговачког устанка 1875. године;
- наведе одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на БиХ;
- објасни појам „теократске власти“;
- наведе најзначајније етапе у развоју црногорске државности;
- наведе одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на Црну Гору.

- Србија од 1858. до 1878. године.
- Босна и Херцеговина од средине XIX вијека до Берлинског конгреса.
- Црна Гора од 1852. до 1878. године.

ПОЈМОВИ: династија Обреновић; Михаило Обреновић; Чукур–чесма; добијање градова; Милан Обреновић; намјесништво; ослободилачки ратови; независност, Омер-паша Латас; Новопазарски санџак; вилајет; Врховно вилајетско вијеће; Лука Вукаловић; Петар Петровић–Пеција; Санстефански уговор; Берлински конгрес; књаз Данило; разграничење; књаз Никола; Вучји до; Фундина.

Демократија и људска права:

- закони и уставы,
- људска права.

Географија:

- територије Отоманског царства,
- миграције,
- рељеф,
- структура становништва,
- границе Хабзбуршке монархије,
- политичка карта Србије и Црне Горе.

Музичка култура:

- химна „Боже правде“,
- „Онамо, 'намо“.

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ:

Настава историје се у 8. разреду основне школе реализује са два часа седмично, односно са 72 часа годишње. Потребно је да у припреми за реализацију наставе наставник изврши квалитетно глобално и оперативно планирање. У самој припреми за наставу потребно је предвидјети и примијенити различите методе и облике рада и коришћење одговарајућих наставних средстава. Код ових активности треба водити посебно рачуна о узрасту ученика, њиховим менталним способностима, као и њиховим знањима и интересовањима.

Наставници морају узети у обзир и услове у којима се настава историје изводи и колико год је то могуће учионички простор прилагодити потребама ученика (ленте времена, постери са историјским изворима, историјске карте, фотографије значајних историјских личности, хронологије догађаја, слике материјалних остатака из античког периода). Специјализована учионица или учионица општег типа треба да буде опремљена савременим наставним средствима: компјутер, видео-бим, пројектно платно, већи број компакт дискова, телевизор и ДВД, историјске карте, историјска литература, прикључак на интернет. Свака од историјских карата може бити замијењена адекватним ЦД или ДВД материјалом, који је у потпуности усклађен са садржајем и темом историјских карата и који својим квалитетом задовољава потребе успјешне наставе.

Потребно је анимирати ученике на самосталан истраживачки рад, вођење разговора, коришћење и анализу историјских извора, историјских карата, шема и графикона као и материјала које могу наћи на интернету. Уколико је могуће, планирати посјете музејима, архивима, археолошким локалитетима или значајним културно-историјским споменицима.

Праћење напредовања ученика и оцјењивања је континуирано. Поред сљедећих нивоа знања: препознавање, репродукција и разумијевање треба инсистирати на анализи, синтези, упоређивању и могућностима примјене усвојеног знања. Пожељни индивидуални истраживачки радови, у пару и групни у областима које то дозвољавају.

Приликом оцјењивања ученика примјењивати Правилник о оцјењивању ученика у основној школи и ако је могуће планирати часове за писмену провјеру ученичких постигнућа задацима објективног типа и часове за систематизацију градива на крају полугодишта, односно на крају наставне године.